Un nou discurs pentru Europa

SPIRITUL ȘI TRUPUL EUROPEI

Ca artiști, intelectuali și oamenii de știință, dar în primul rând ca cetățeni, avem datoria să participăm la dezbaterea privind viitorul Europei, în special acum, când miza este atât de mare. Trebuie restaurată încrederea în Europa. Având în vedere tendințele mondiale actuale, valorile demnității umane și ale democrației trebuie reafirmate. Discursurile naționaliste și populiste nu trebuie să prevaleze.

Spiritul și trupul Europei reprezintă răspunsul nostru la apelul adresat de Parlamentul European și de președintele Comisiei Europene de a elabora un nou discurs pentru Europa, care să reprezinte toți cetățenii. Acest document nu este un punct de sosire, ci, mai degrabă, un catalizator care sperăm că va atrage mai multe contribuții la dezbatere.

Considerăm că buna înțelegere a ceea ce înseamnă Europa ca „stare de spirit" este esențială pentru ca aceasta să fie dotată cu un veritabil organism politic, care să funcționeze bine. Știm, în egală măsură, că un discurs care leagă trecutul îndepărtat și recent al Europei cu prezentul său și care oferă o viziune pentru viitor este, de asemenea, esențial.

Europa este o stare de spirit construită și alimentată de patrimoniul său spiritual, filozofic, artistic și științific și mereu reconfigurată de învățămintele trase din istorie. Ea trebuie să devină acum, de asemenea, un veritabil organism politic eficace, dotat cu capacitatea și sensibilitatea necesară pentru a se ridica la înălțimea tuturor provocărilor și dificultăților cărora trebuie să le facă față cetățenii europeni în prezent și în viitor. De la șomajul în rândul tinerilor la schimbările climatice, de la imigrație la securitatea datelor, lista este lungă și urgența este cu atât mai mare.

Europa este o stare de spirit care nu se limitează la o grupare de state-națiuni, la o piață internă și la contururile geografice ale unui continent. Europa este o obligație morală și politică, care trebuie să fie onorată nu numai de instituții și de oameni politici, ci și de fiecare cetățean european. Europa este o sursă de inspirație din trecut, este emancipare în prezent și aspirație spre un viitor durabil. Europa este o identitate, o idee, un ideal.

Europa este o stare de spirit pe care o împărtășesc cetățeni de pe întregul continent. Studenții, cercetătorii, cadrele universitare, artiștii, profesioniști și politicienii care trăiesc, studiază, muncesc, gândesc și călătoresc dincolo de frontierele naționale, fac acest lucru pentru a-și aprofunda și îmbogăți cunoștințele, pentru a-și da frâu liber creativității și pentru a-și spori șansele de reușită. Ei reconstituie și reînvie rutele celor care, încă din Antichitate, și cu atât mai mult în timpul Renașterii și al Epocii Luminilor, au creat pentru Europa o gramatică comună a muzicii și a artei, un corp comun de știință și filozofie, o uluitoare bogăție literară și o înfloritoare rețea comercială.

Europa este o stare de spirit împărtășită de bărbați și femei care, prin forța propriilor convingeri, atât religioase cât și laice, au adus întotdeauna lumină în momentele cele mai întunecate ale istoriei europene și au dat naștere unor noi comunități de spirit și de muncă. De-a lungul secolelor, oamenii s-au reunit pentru a participa la mișcări civice, politice și sociale care au apărat drepturile celor lipsiți de putere, ale celor marginalizați, ale celor prigoniți și ale celor care se definesc ca fiind diferiți.

Europa este o stare de spirit cu rădăcini adânci în valorile sale comune: pacea, libertatea, democrația și statul de drept. În prezent, trebuie să fim vigilenți pentru a reafirma și a dezvolta în mod continuu aceste valori și principii fundamentale care, de la bun început, au fost profund integrate în rațiunea de a fi a Europei. Acestea trebuie să fie reactivate și readaptate pentru a răspunde nevoilor cetățenilor europeni de astăzi și de mâine și trebuie protejate împotriva presiunilor interne și externe.

Europa este o stare de spirit care există și dincolo de frontierele sale. Grație valorilor și principiilor sale comune, Europa atrage foarte mulți oameni, încurajați de realizările sale și de solidaritatea care o caracterizează. În același timp, Europa nu ar trebui să uite niciodată că prosperitatea de care se bucură în timpurile moderne a fost deseori legată de cuceriri coloniale și, prin urmare, a fost obținută cu prețul prosperității altor continente.

EVOLUȚIA DISCURSULUI EUROPEI

Istoria Europei a fost marcată de splendoare și de mizerie. Fundamentele sale iudaice, greco-romane și creștine s-au confruntat de-a lungul vremii cu convingerile altor religii și sisteme de guvernare. Starea de spirit a Europei s-a maturizat și a atins un echilibru numai în epoca modernă și după dezastrele teribile din secolul al XX-lea, care au condus la ideea unității în diversitate.

Trei încercări și transformări fundamentale au marcat secolul cuprins între 1914 și 2014.

• SFÂRȘITUL RĂZBOIULUI

Proiectul de integrare europeană a renăscut ca pasărea Phoenix din cenușa Primului Război Mondial și din cea a celui de-al Doilea Război Mondial. Acum 100 de ani, Europa și-a pierdut sufletul pe câmpurile de bătălie și în tranșee. Mai târziu, s-a autocondamnat în lagăre de concentrare și în sisteme totalitare asociate cu naționalismul extrem, cu antisemitismul, cu abolirea democrației și a statului de drept, cu sacrificarea libertății individuale și cu suprimarea societății civile. Dar, odată cu sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, idealul unei Europe unite de principiul respectului reciproc și al valorilor libertății și democrației i-a adus salvarea. Europa și-a regăsit sufletul. Astăzi, procesul de integrare europeană se opune oricărei forme de război.

• CĂDEREA CORTINEI DE FIER

Anul 1989 a marcat începutul unei noi ere pentru Europa. În Europa Centrală și de Est a fost mobilizată, de-a lungul anilor, tot mai multă energie, pasiune și rezistență împotriva regimurilor comuniste și a ideologiei lor obtuze. În anii de după 1989, valoarea democrației a fost reabilitată, iar piața liberă a devenit o realitate în întreaga Europă. Instituirea liberei circulații a persoanelor, a mărfurilor, a serviciilor și a ideilor a constituit o victorie extraordinară asupra sistemelor de gândire care au încercat să impună o viziune unică asupra realității și să creeze bariere. Trecerea de la o Europă polarizată la o Europă multipolară a condus la o nouă eră de interconectare și de interacțiune între oameni și țări. Uniunea Europeană este cea care a oferit cadrul vizionar și țelul necesar pentru a răspunde la provocarea imensă pe care o reprezintă reunificarea Europei. Europa a început să bată la unison, numeroasele sale artere s-au conectat la o inimă.

• SPARGEREA BULEI

Anul 2008 a marcat începutul crizei economice, care a dus la pierderea a milioane de locuri de muncă și la creșterea șomajului până la niveluri de neimaginat în țările europene. Discursul dominant la momentul respectiv, caracterizat de încrederea în capacitatea de autoreglementare a pieților și de celebrarea speculațiilor în căutarea de profituri, s-a ciocnit în mod dramatic cu realitatea. Sistemele de control economic și financiar au suferit o schimbare dramatică și au fost forțate să își asume responsabilitatea. Uniunea Europeană a luat măsuri pentru a accelera această schimbare în direcția consolidării guvernanței politice a sistemelor financiare. Este necesar ca această evoluție să fie acum completată de un accent mai mare pus pe guvernanța civilă, fondată pe modelele conjugate ale democrației participative și ale sustenabilității, ceea ce deschide noi orizonturi de speranță, solidaritate și responsabilitate pentru toți europenii.

Într-un moment în care cultura este percepută a fi mai degrabă facultativă decât esențială, a devenit dificil să ne spunem unii altora chiar și cea mai simplă povestire, cu atât mai puțin să formulăm discursuri articulate și convingătoare despre valorile care stau la baza societății noastre. Cu toate acestea, acum este momentul discursurilor convingătoare, mai degrabă decât al calculelor simpliste.

RENAȘTEREA LA INTERSECȚIE CU COSMOPOLITISMUL

Europa are nevoie de o schimbare de paradigmă societală – în fapt, nimic mai puțin decât o „nouă Renaștere". Termenul face aluzie la revoluțiile de gândire care au izbucnit în secolele al XV-lea și al XVI-lea. Acesta a fost momentul în care societatea, artele și științele au bulversat ordinea existentă și au pus bazele erei societății bazate pe cunoaștere în care trăim astăzi. Europa dispune de resursele necesare pentru a se situa în avangarda acestei epoci. De asemenea, ea trebuie să ocupe primul loc mondial în termeni de condiții de viață sustenabile și să fie o forță motrice și mobilizatoare atât în definirea, cât și în implementarea unei liste mondiale de priorități pentru dezvoltarea durabilă. Acest obiectiv trebuie atins acordând atenție nu doar biodiversității, ci și diversității și pluralismului cultural.

Fără a neglija importanța legislației economice și financiare, este necesară o reorientare urgentă a priorităților în sânul organismului politic european; Europa trebuie să recunoască faptul că ceea ce alimentează și constituie rezerva esențială a organismului social și politic al Europei este cultura.

- **Europa ca organism politic** are nevoie ca științele – naturale, tehnice și sociale – să găsească răspunsuri inovatoare la intensitatea și amploarea consumului de energie, să încurajeze utilizarea energiei din surse regenerabile, să dezvolte sau să redescopere medicamente, terapii și moduri de viață care vor ameliora bunăstarea omenirii. Tehnologia trebuie să devină o extensie mobilizatoare a creativității și a societății.

- **Europa ca organism politic** are nevoie ca artele să genereze forme noi și radicale de imaginație care să îi educe sensibilitatea. Arta modernă a fost inițial un fenomen european, care s-a inspirat profund din alte culturi din afara Europei. Aceasta a reunit mișcările artistice de pe întregul continent care aveau în comun o afinitate nelimitată pentru diferențe și dorința de emancipare.

- **Europa ca organism politic** trebuie să recunoască valoarea patrimoniului cultural, atât material cât și imaterial. Privind înapoi, patrimoniul Europei a fost creat nu doar de-a lungul a generații, ci și de mai multe comunități și pe mai multe teritorii. Patrimoniul cultural scoate în evidență ce a însemnat să fii european de-a lungul vremii. Este un instrument puternic, care oferă un sentiment de apartenență cetățenilor europeni.

Pentru a stimula acest potențial, **Europa ca organism politic** trebuie să dezvolte un nou cosmopolitism pentru cetățenii săi, care să includă medii urbane dinamice și creative și o concurență sănătoasă între orașe. Orașele europene ar trebui să devină mai mult decât centre urbane; ar trebui să depună eforturi pentru a deveni capitale culturale, contribuind la creșterea calității vieții tuturor europenilor. De ce să nu începem să ne imaginăm Europa ca fiind un megalopolis de foarte mari dimensiuni interconectat prin mijloace de transport și de comunicare?

Europa ca organism politic trebuie să își utilizeze pe deplin puterea de influență nu numai pe continent, ci și dincolo de granițele sale, pentru a deveni un partener internațional respectat și respectuos, care promovează un nou model mondial de societate, bazat pe valori etice, estetice și durabile.

Pentru ca acest nou organism politic să prindă formă, Europa are nevoie de un puternic angajament colectiv:

- Europa are nevoie de lideri politici curajoși, imaginativi și inspirați, care vorbesc și care înțeleg limba Europei ca organism politic, animat și alimentat de cultură.

- De asemenea, Europa are nevoie de artiști și de oameni de știință, de educatori și de jurnaliști, de istorici și de sociologi, de antreprenori și de funcționari publici care sunt gata să renunțe la confortul propriei autonomii pentru a-și asuma noi responsabilități față de Europa ca organism politic.

- În cele din urmă, Europa are nevoie ca cetățenii să își facă auzite vocile și să ia parte la spațiul public european de dezbatere, făcându-și cunoscute istoriile personale și preocupările. Aceste discursuri vor contura o imagine a ceea ce înseamnă să fii european în secolul XXI.

Ca artiști, intelectuali și oameni de știință, este de datoria noastră să oferim un discurs din proprie perspectivă, despre care să avem convingerea că va stimula dezbaterea asupra viitorului Europei. Renașterea și cosmopolitismul sunt două idealuri culturale către care aspirăm și pe care le considerăm esențiale pentru Europa de astăzi și de mâine.

MEMBRII COMITETULUI CULTURAL AL PROIECTULUI „UN NOU DISCURS PENTRU EUROPA"
Kathrin DEVENTER - Paul DUJARDIN - Olafur ELIASSON - Rose FENTON - Cristina IGLESIAS - Michal KLEIBER - György KONRAD - Rem KOOLHAAS - Yorgos LOUKOS - Peter MATJASIC - Jonathan MILLS - Michelangelo PISTOLETTO - PLANTU - Sneska QUAEDVLIEG-MIHAILOVIC - Thomas SEDLACEK - Luísa TAVEIRA

SITE OFICIAL: http://ec.europa.eu/debate-future-europe/new-narrative